

БАБИЧ А. А. ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ СЛЕДСТВЕННЫХ (РОЗЫСКНЫХ) И НЕГЛАСНЫХ СЛЕДСТВЕННЫХ (РОЗЫСКНЫХ) ДЕЙСТВИЙ ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ УГОЛОВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЙ, СОВЕРШЁННЫХ ВОЕННОСЛУЖАЩИМИ, И УГОЛОВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЙ, СОВЕРШЁННЫХ НА ТЕРРИТОРИИ ДИСЛОКАЦИИ ВОЕННЫХ ЧАСТЕЙ

Рассмотрены проблемные вопросы, с которыми сталкивается орган досудебного расследования во время проведения следственных действий в военных организациях.

Ключевые слова: следственные (розыскные) действия, негласные следственные (розыскные) действия, уголовные правонарушения, военнослужащие, Вооруженные силы Украины.

BABICH A. A. THE FEATURES OF THE INVESTIGATIVE AND COVERT INVESTIGATIVE ACTIONS IN THE INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES COMMITTED BY SERVICEMEN AND CRIMINAL OFFENSES COMMITTED IN THE DEPLOYMENT OF MILITARY UNITS

This article is devoted to the peculiarities of the investigative and covert investigative (detective) actions in the investigation of criminal offenses committed by servicemen and criminal offenses committed in the deployment of military units. The author reviewed the problematic issues that pre-trial investigation will face during the investigation proceeding in military organizations.

Particular attention was paid to the problems of right of access of investigators and investigative task forces to military units, institutions for the necessary operations if the place of committing a criminal offense is in the territory of military organization. The problem of the necessity to include military experts into the investigative and task force staff to conduct some investigation actions was observed.

The proposals of alteration the current legislations to establish special investigative units that will investigate criminal offenses committed by servicemen or in military units and institutions were put forward. A clear legal regulation of the authorities of the preliminary investigation of Ukrainian Department of the Interior in the investigation of criminal offenses committed by servicemen or in the military units will solve the problem of keeping the military, government secrets.

Keywords: investigative action, covert investigative actions, criminal offenses, servicemen, Armed Forces of Ukraine.

УДК 343.915

Г. О. ВЕДЕРНИКОВА,

аспірант

*Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України*

**КРИМІНАЛЬНА СУБКУЛЬТУРА МОЛОДІ:
ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР**

Досліджено окремі аспекти явища кримінальної субкультури молоді. Розглянуто проблеми співвідношення категорій «субкультура» і «контркультура». Зазначено, що молодіжна субкультура у зв'язку з радикальними змінами в суспільстві стає формою соціальної адаптації. Стан злочинності неповнолітніх в Україні викликає занепокоєння, оскільки асоціально налаштована та деморалізована особа, яка не досягла повноліття і в якій не сформована суспільна культура, більш схильна до вчинення протиправних дій, зокрема до скоєння злочину. Надано висновки щодо протидії та профілактики поширення кримінальної субкультури серед молоді. Основним способом мінімізації впливу норм кримінальної субкультури повинне стати їх витіснення якісно іншими нормами – загальнолюдськими цінностями та схвалюваними суспільством зразками поведінки.

Ключові слова: кримінальна субкультура, контркультура, кримінальні групи, молодіжні об'єднання, соціальні девіації.

Термін «субкультура» введено в науковий обіг на початку 50-х років ХХ століття американським соціологом та кримінологом Альбертом Коеном, який під цим поняттям розуміє

систему суспільної поведінки і цінностей, що існують окремо від пануючої системи поведінки і цінностей, але є водночас частиною системи. У філософії субкультура тлумачиться як

поняття, яке характеризує культуру групи або класу, що відмінна від панівної культури або ж протилежна цій культурі (контркультура) [1, с. 687]. Отже, у загальному розумінні субкультура – це сукупність норм і цінностей, що відображають культуру певного соціального середовища та відрізняють цю групу від більшості людей [2, с. 122]. Субкультуру можна умовно поділити на два види: позитивну і негативну. Позитивна субкультура передбачає соціально налаштовану поведінку суб'єктів, а негативна субкультура – протилежна за своїм внутрішнім спрямуванням. Соціальною базою формування субкультури можуть бути вікові групи, соціальні прошарки суспільства, великі неформальні об'єднання, професійні угруповання. Субкультура – це не обов'язково негативне явище; важливим нюансом її змісту є момент іншості, несхожості, неспільності в розвитку ціннісних переваг за певної самостійності і навіть автономності. Субкультура і контркультура – явища споріднені, але не тотожні. Іноді провести чіткі відмінності між субкультурою і контркультурою складно або неможливо. У таких випадках на рівних правах до одного явища застосовують обидві назви [3, с. 8–10]. У сучасному суспільстві в процесі його трансформації постійно виникають і виявляються найрізноманітніші субкультури, які без особливих сумнівів можна кваліфікувати як контркультури, що і обумовило інтерес до поставленої проблеми.

Метою статті є висвітлення питання впливу явища кримінальної субкультури на середовище неповнолітніх та розроблення пропозицій щодо протидії та профілактики поширення кримінальної субкультури серед молоді.

Інтегральною характеристикою правового розвитку суспільства виступає правова культура, якій належить ключова роль у процесі здійснення політико-правових реформ в Україні. У процесі реформування та встановлення ефективної національної правової системи, основаної на принципі верховенства права, першочерговою умовою здійснення розвитку виступає формування національної правової культури. Кримінальну субкультуру необхідно розглядати як невід'ємну частину загальносоціальної культури.

Теорія субкультур – один із засобів опису явищ культурної диференціації сучасного суспільства. Одночасно існують також інші терміни для позначення тої самої реальності, якот: неформали, громадські рухи, контркультура, андеграунд, локальні мережі, соціальні гру-

пи, життєвий стиль тощо. Визначення субкультур охоплює практично всі перелічені аспекти й ґрунтується на фундаментальному понятті «культура». Сфера екстернальної культури включає взагалі безліч різних субкультур (кримінальну, богемну, елітарну, професіональну, наркомафіозну); релігіознавцями сьогодні вводиться категорія «субкультура сатанистської молоді». Усі вони екстернальні тією мірою, в якій їх внутрішні цінності протиставлені загальноприйнятим у суспільстві [4, с. 193–194].

Екстернальні культури акумулюють певні норми й символіку. Якщо основна культура – це ті норми і символи, що становлять основний принцип упорядкування відповідного суспільства, то в екстернальні стікається все, що залишилося поза нормами цього суспільства [5, с. 174].

Так, якщо звернутися до історії молодіжної субкультури, то її перші прояви в 50-х роках ХХ століття у США, а потім і в інших індустріально розвинених країнах спочатку були сприйняті мало не як клінічні випадки відхилень або захворювань молоді, розбиратися з якими слід було психіатрам і психологам. У радянську науку поняття «субкультура» прийшло пізно – у вітчизняних довідкових виданнях воно з'явилося в другій половині 80-х років ХХ століття [2, с. 122].

Молодіжна субкультура – це езотерична, ескапістська, урбаністична культура, створена молодими людьми для себе; це – «елітарна» (тобто не для всіх) культура, націлена на включення молодих людей в суспільство; це – культурна підсистема всередині системи офіційної, материнської, базової культури суспільства, яка визначає стиль життя, ціннісну ієрархію та менталітет (тобто світосприйняття, умонастрій) її носіїв.

Неформальні молодіжні об'єднання є соціальними спільнотами закрито-відкритого типу в тому сенсі, що вони закриті для представників старшого і відкриті для представників молодого покоління. Ці об'єднання настільки закриті для старших, що ті, якщо і допускаються, то лише до їх зовнішньої сторони. Однак відкритими для представників молодого покоління вони є не повністю, оскільки в конкретні неформальні молодіжні об'єднання допускаються лише ті молоді люди, які повністю приймають і поділяють цінності, норми, світосприйняття, стиль життя даної молодіжної субкультури, а також зовнішні атрибути належності до неї (зачіска, одяг, жаргон, манери тощо). Значущі для молодіжної субкультури ідеї та цінності отримують зовнішній вираз в

обов'язковій для її членів символіці й атрибутиці групи, оскільки з її допомогою молоді люди впізнають «своїх»: вона вирізняє цих молодих людей і виділяє серед «чужих», працює на об'єднання та згуртування групи, дозволяє молодим людям демонструвати і відстоювати свою позицію в соціальному середовищі.

Кожне неформальне молодіжне об'єднання на початковій стадії існування виробляє для себе цінності, які в подальшому будуть поділяти всі представники цього товариства. Такі цінності в тій чи іншій мірі відрізняються від традиційних цінностей «материнської», базової культури того культурно-історичного типу, в рамках якого виникає неформальне молодіжне об'єднання та продукована ним молодіжна субкультура.

Цінності різних субкультур, по-перше, відповідають потребам людей, котрі входять в цю субкультуру, і, по-друге, є відповіддю субкультури на умови зовнішнього для неї світу, в який вона вбудована. Оскільки з часом потреби людей змінюються, то і набір цінностей не залишається постійним. Це означає, що в рамках субкультур відзначається більш-менш швидка динаміка цінностей [6, с. 72–75].

Так, наприклад, автори статті «Молодіжна субкультура: норми та система цінностей» доходять висновку, що «... вітчизняні варіанти субкультурної активності молоді викликані відсутністю нормальних механізмів соціалізації в суспільній практиці» [7, с. 81]. Про це ж, стосовно ставлення до американської молоді, 20 років тому писав Т. Роззак.

Феномен контркультури неоднорідний, під цим терміном сьогодні розуміють всю сукупність молодіжних субкультур – не тільки контркультурних, а й антикультурних, не тільки лівого, а й правого спрямування – аж до кримінальних угруповань, угруповань, які схилиються до расистських, шовіністичних, профашистських ідеологій. Тепер сюди відносять не лише хіпі, бітників, як це було в 60-ті роки, а й панків, металістів, рокерів, скінхедів та ін. [8, с. 101–103].

Особливості кримінальної поведінки і, відповідно, окремі елементи кримінальної субкультури у різні часи досліджували такі автори, як Е. Дюркгейм, Г. Тард, Е. Саттерленд, Е. Феррі, Д. Г. Мід, Ф. Танненбаум. Вагомі соціологічні та кримінологічні дослідження кримінальної субкультури почалися за кордоном, у першу чергу в США, у другій половині 1930-х років і були пов'язані з іменами таких відомих соціологів, як А. Коен, Р. Мертон, Т. Селлін.

Значний внесок у вивчення соціального феномена субкультури зробили Д. Райзмен, Ч. Рейч, Т. Роззак та інші автори, які досліджували молодіжну субкультуру в контексті міжгенераційних протиріч у сучасному суспільстві.

Елементи кримінальної субкультури сьогодні так чи інакше наявні в усіх сферах – від повсякденного життя до правил організації економічної і політичної «гри», від міжособистісних відносин до соціальних інститутів. Найяскравішим прикладом присутності цієї субкультури в повсякденному житті є повсюдне використання жаргону.

Окрім жаргону, є й інші ретранслятори кримінальної субкультури в повсякденне життя. Кримінальна субкультура останнім часом масштабно проникає в масовий культурний продукт – художні фільми, «блатні» пісні, що звучать по радіо, в ресторанах, кафе, транспорті. Потужним «шлюзом» для експансії цінностей і норм кримінального світу в соціокультурний простір звичайних громадян стає саме телебачення: виходять такі фільми і серіали, як «Брат», «Бумер», «Менти», «Бандитский Петербург», які детально змальовують кримінальні порядки, до того ж більша частина цих фільмів романтизує образи саме злочинців, а не борців з криміналом [9, с. 129].

У загальних рисах поняття кримінальної субкультури можна сформулювати як спосіб життєдіяльності осіб, об'єднаних у кримінальні групи, які дотримуються певних законів і традицій. Безумовно, ці асоціальні групи характеризуються нечіткістю моральних норм, жорстокістю, втратою загальнолюдських якостей – жалю, співчуття тощо, відсутністю заборон на будь-яку, в тому числі й інтимну, інформацію, статевою розбещеністю, низьким рівнем розвитку. Для асоціальної групи характерна жорстокість і обман, безжалісність, паразитизм, вандалізм. Для кримінальних груп характерною є обов'язковість для її членів дотримання всіх неформальних норм і правил, неслухняні, як правило, піддаються доволі жорстоким покаранням [9, с. 130–131].

Постановка питання про існування кримінальної субкультури змушує звернутися до опису формування особистості злочинця в термінах нормального навчання (Е. Сатерленд, 1924) і, відповідно, засвоєння соціальних норм, сукупність яких і утворює кримінальну субкультуру.

Кримінальна субкультура має всі риси, властиві будь-якій іншій субкультурі. Насамперед це стосується специфіки мови (жаргону), одягу,

харчування, пісень, способів проведення дозвілля... Однак під час найближчого розгляду виявляється, що – взяті самі по собі – ці сторони кримінальної субкультури не становлять безпосередньої громадської небезпеки. Така ситуація змушує ставити питання про ядро кримінальної субкультури, про ті її істотні сторони, які зумовлюють її суспільну небезпечність. Ядром кримінальної субкультури є асоціальна норма, яка заперечує цінність права.

При цьому важливо зазначити, що некоректно говорити про те, що закоренілий злочинець «заперечує право». Такий злочинець, насамперед, добре знає діючі закони (навіть краще звичайного законотворця громадянина), використовує це знання для ухилення від кримінальної відповідальності і готовий посилатися на правові норми, коли йому це вигідно. Він розглядає право як сукупність норм, яка має для нього інструментальне значення в певних ситуаціях, іншими словами, заперечує універсальну цінність права.

Якщо злочинець не розглядає право як цінність, то його уявлення про природу правових норм спотворені. Адже він визнає їх існування і епізодично користується ними. Злочинець сприймає правові норми як соціальні норми чужої йому субкультури, яка протистоїть злочинному світу. Зневажливе ставлення закоренілого злочинця до світу «звичайних людей» перш за все помітне у мові, в якій пересічні громадяни отримують принизливі найменування, а члени злочинного світу гордо іменуються «людьми». Однак і право злочинець сприймає як якусь специфічну особливість, соціальну норму тієї субкультури, до якої він не належить і не бажає належати. Таким ставленням обумовлена і практика спорадичного застосування злочинцем правових норм у тих ситуаціях, коли він змушений взаємодіяти з незлочинним світом [10].

Кримінальна субкультура являє собою комплекс соціокультурних цінностей злочинного світу, який об'єднує ціннісно-світоглядні установки, норми і правила поведінки професійних злочинців та осіб, які прагнуть наслідувати їх приклад, а також певні зовнішні атрибути, що зв'язуються з кримінальним способом життя. Філософія всюдозволеності і переваги над іншими людьми стає наріжним каменем ідеології кримінального світу і служить для обґрунтування злочинної діяльності. Для кримінальної субкультури характерне поєднання колективістських цінностей – норм і правил, вироблених для регуляції життя в рамках в'язниці або злочинного співтовариства, та індивідуалізму, який виявляється у прагненні до влади, вищості над іншими, культурі «надлюдини» [11, с. 119].

У сучасному суспільстві особливого поширення отримав молодіжний варіант кримінальної субкультури, що є поєднанням цінностей і деяких зовнішніх атрибутів кримінальної субкультури з цінностями і символами звичайної молодіжно-підліткової субкультури. Криміналізації молодіжного середовища сприяють соціокультурні та соціально-економічні процеси, що відбуваються в сучасному суспільстві, включаючи соціальну поляризацію, глобалізацію, міграцію. Молодіжні кримінальні об'єднання стають своєрідними «сучасними варварами», які прагнуть до завоювання свого місця в суспільстві за допомогою насильства. Цінності та символи кримінальної субкультури служать їм за основну відмінність та свідчення переваги над іншою частиною суспільства.

Процес формування кримінальної субкультури молоді відбувається в місцях позбавлення волі, а також у вуличних молодіжних угрупованнях під впливом норм і традицій кримінального світу. Вікові особливості молодих людей, особливо неповнолітніх, сприяють швидкому засвоєнню ціннісно-світоглядних і поведінкових установок кримінальної субкультури. Для кримінальної субкультури молоді характерні абсолютизація та ідеалізація засвоєної кримінальної ідеології, підвищена жорстокість. У місцях позбавлення волі, де утримуються неповнолітні засуджені, діє більш складна система неформальної стратифікації, панують більш жорсткі правила і норми, ніж у місцях позбавлення волі для дорослих злочинців.

Кримінальна субкультура являє собою своєрідний міжособистісний зв'язок звичайних правопорушників у відносно замкненому середовищі, оснований на системі перевернутих ціннісних орієнтацій, які виступають регулятивними принципами спільної протиправної діяльності та ведення антигромадського способу життя [11, с. 119].

Кримінальна субкультура визнається основним фактором взаємної криміналізації у кримінальних групах неповнолітніх. Це складне порівняно нове багатогранне явище, яке вторгається в офіційну культуру, зламуючи її, девальвуючи її цінності та норми, запроваджуючи в ній свої правила й атрибутику.

Соціальна шкода кримінальної субкультури полягає в тому, що вона потворно соціалізує особистість, стимулює переростання вікової опозиції в кримінальну. Як наслідок маємо не

просто особу неповнолітнього злочинця, а й, можливо, особливо небезпечного рецидивіста у майбутньому.

Слід також враховувати, що злочинний світ у своєму розвитку максимально враховує соціальні процеси в суспільстві і, виходячи з цього, визначає стратегію і тактику впливу на підрастаюче покоління. Підліткам нав'язуються такі стандарти поведінки, які вигідні злочинному світу: всюдозволеність, жорстокість стосовно «чужих», проповідь швидкого збагачення і т. ін. Усьому цьому необхідно вчасно й уміло протидіяти, формуючи соціально корисну молодіжну субкультуру.

В умовах перехідного періоду засвоюються негативні прояви в суспільстві, відбувається трансформація ціннісних орієнтацій молоді. Поширенню молодіжної кримінальної суб-

культури сприяє її романтизація та популяризація сучасними засобами масової інформації, кінематографом. Крім того, відбувається процес так званої ретрансляції, тобто засвоєння людиною в місцях позбавлення волі частини світогляду. В сучасній Україні явище кримінальної субкультури в молодіжному середовищі досягло загрозливих для соціального порядку і безпеки держави масштабів, виступаючи не тільки однією з ключових причин вкрай високого рівня злочинності, у тому числі молодіжної та підліткової, але й одним із факторів, що перешкоджають нормальному соціально-економічному і соціокультурному розвитку країни як розвинутої держави. Необхідність протидії та профілактики поширення кримінальної субкультури в її молодіжному варіанті вимагає знання специфіки кримінальної субкультури молоді.

Список використаних джерел

1. Новейший философский словарь / сост. А. А. Грицанов. – Минск : Изд. В. М. Скакун, 1998. – 896 с.
2. Пришко І. Кримінальна субкультура як невід'ємна частина загальносуспільної культури / Ігор Пришко // Вісник прокуратури. – 2012. – № 3. – С. 120–126.
3. Данильян О. Г. Протиріччя процесу розвитку культури в транзитивному суспільстві та міжцивілізаційні конфлікти / О. Г. Данильян // Вісник Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого. Серія «Філософія, філософія права, політологія, соціологія». – 2009. – № 1. – С. 5–13.
4. Невельська-Гордєєва О. П. Філософсько-правовий зміст поняття «нормативне поле» / О. П. Невельська-Гордєєва // Проблеми законності. – Вип. 110. – 2010. – С. 190–199.
5. Невельська-Гордєєва О. П. Субкультури в нормативному полі / О. П. Невельська-Гордєєва // Проблеми законності. – Вип. 87. – 2007. – С. 170–176.
6. Левикова С. І. Две модели динамики ценностей культуры (на примере молодежной субкультуры) / С. И. Левикова // Вопросы философии. – 2006. – № 4. – С. 71–79.
7. Громова И. Б. Контркультура как адаптивный механизм трансляции социального опыта / И. Б. Громова, В. Н. Леонтьева // Социологические исследования. – 1991. – № 10. – С. 78–87.
8. Султанова М. А. Контркультура и формирование гражданского общества / М. А. Султанова // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2008. – № 3/1 (45). – С. 100–103.
9. Тищенко К. Не був – будеш, був – не забудеш: [Кримінальна субкультура] / Ксенія Тищенко // Юридичний журнал. – 2009. – № 2. – С. 129–131.
10. Гнатенко Е. А. К вопросу об описании криминальной субкультуры и личности преступника / Е. А. Гнатенко // Девіантна поведінка: соціологічний, психологічний та юридичний аспекти : матеріали наук.-практ. конф. (Харків, 10 квіт. 2010 р.) / Харків. нац. ун-т внутр. справ, Навч.-наук. ін-т права, економіки та соціології ; Соціол. асоц. України. – Харків : ХНУВС, 2010. – С. 27–29.
11. Летов О. В. Анисимков В. М. Кримінальна субкультура : [реферат] / О. В. Летов // РЖ. Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Сер. 3 : Философия. – 2000. – № 1. – С. 117–123.

Надійшла до редколегії 12.06.2014

ВЕДЕРНИКОВА А. О. УГОЛОВНАЯ СУБКУЛЬТУРА МОЛОДЁЖИ: ФИЛОСОФСКО-ПРАВОВОЕ ИЗМЕРЕНИЕ

Исследованы отдельные аспекты явления уголовной субкультуры молодёжи. Рассмотрены проблемы соотношения категорий «субкультура» и «контркультура». Указано, что молодёжная субкультура в связи с радикальными изменениями в обществе становится формой социальной адаптации. Состояние преступности несовершеннолетних вызывает беспокойство, поскольку асоциально настроенная и деморализованная личность, которая не достигла совершеннолетия и в которой не сформирована общественная культура, более склонна к совершению противоправных действий, в частности к совершению преступлений. Сделаны выводы относительно противодействия и профилактики распространения уголовной субкультуры среди молодёжи. Основным способом минимизации влияния норм уголовной субкультуры должно стать их вытеснение качественно иными нормами – общечеловеческими ценностями и одобряемыми обществом образцами поведения.

Ключевые слова: уголовная субкультура, контркультура, криминальные группы, молодежные объединения, социальные девиации.

VEDERNIKOVA H. O. CRIMINAL YOUTH SUBCULTURE: PHILOSOPHICAL AND LEGAL ASPECT

Separate aspects of the phenomenon of criminal youth subculture have been studied. The problems of correlation of the categories «subculture» and «counterculture» are considered. The wide spread of the criminal subculture is characteristic of the transitional period in the culture modernization, and it represents the consequences of modern Ukrainian cultural crisis, followed by loss of values, that are necessary for the development of the society. Youth subculture becomes a kind the social adaptation because of the radical changes in the society. In the modern Ukrainian society social and criminal cultures interact intensively that results in changing of social standards and in degradation of the society on the whole. While small societies tend to be culturally homogeneous, large industrial societies are culturally diverse and involve numerous subcultures. Subcultures are values and norms different from those of the majority and are shared by a group within a wider society. The term «subculture» has been used by scientists for a long time, but asocial and, moreover, a criminal subculture in Ukrainian society has been mentioned recently. Subculture is one of determinants of juvenile criminal behaviour. The minor members of society turned out the most receptive to influence of criminal subculture. The juvenile criminals in gangs copycat much of the anti-social way of life of the experienced criminals and modify their traditions as to their needs. The encroachment of the criminal subculture upon the minor's perception is carried out by the propaganda of the violence and cruelty cults, «romanticism» of the criminal way of life, adaptation of the underworld values to everyday life. The high growth rate of criminality arises out of this. It should be noted that such reasons for commission of a crime as «the desire for a good life» prevail among the juvenile offenders and here all means are considered suitable for realization of this. Many films and TV shows propagate violence and criminal behaviour. The perception of criminal actions as a normal method of working out the problems arises from it. Juvenile crime record in Ukraine causes public concern because antisocial and demoralized juvenile person who has no developed social culture is more likely to commit unlawful acts, in particular – to commit a crime. Recommendations concerning counteraction and prevention of criminal subculture among young people are provided. The main minimization method of influence of the criminal subculture standards consists in their substitution by other standards in behavior – common to all mankind and approved by the society.

Keywords: criminal subculture, counterculture, criminal groups, youth groups, social deviation, loss of values.

УДК 343.85

Р. С. ВЕПРИЦЬКИЙ,
кандидат юридичних наук

ОБ'ЄКТИ ТА СУБ'ЄКТИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Розглянуто об'єкти та суб'єкти протидії злочинності, їх компетенції і повноваження. Проаналізовано різні точки зору на визначення понять об'єктів та суб'єктів протидії злочинності.

Ключові слова: об'єкт, суб'єкт, протидія злочинності, компетенція, повноваження.

З огляду на різноманітність факторів, що впливають на стан злочинності, особливої актуальності набуває визначення об'єктів та суб'єктів протидії злочинності. Поняття об'єкта протидії злочинності, як відзначає Д. О. Назаренко, з'явилося у кримінології порівняно недавно. Навіть у фундаментальних роботах проблема визначення об'єкта протидії злочинності фактично не розглядалась.

Невизначеність поняття «об'єкт протидії злочинності» породжує суперечності і диску-

сії. Не вдаючись до детального аналізу різних точок зору з цього приводу, оскільки це вже зробили О. М. Бандурка і О. М. Литвинов [1, с. 80], О. В. Наден [2], В. В. Голіна [3, с. 12–14], А. І. Долгова [4] та інші вчені, слід зазначити, що переважає думка, що об'єкт протидії злочинності – це криміногенні фактори, на усунення яких спрямована діяльність суб'єктів протидії злочинності. Це ті суспільні відносини, на які безпосередньо впливають суб'єкти, щоб зменшити кількість протиправних діянь,